

RINGAR PÅ SVART VATTEN

Gull Åkerblom

**BONNIER
CARLSEN**

Av Gull Åkerblom har tidigare utgivits:

Böckerna om Matilda:

Johannesnatten 1992
Drakens ö 1997
Isflöjten 1999
De andra 2006

Böckerna om Kevin:

Indianbilen 1998
Hemligheter 2000

Böckerna om Inez:

Trolleri, Inez! 1994
Inez långa väg till mormor 1995
Vem smyger på Inez? 1996
Heja Inez! 1998
Inez hjärta Sistan 2002

Ville och Mina 1995
Ängel i snön 1996

RINGAR PÅ SVART VATTEN

Copyright © Gull Åkerblom 2015

Utgiven av Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm 2015

Omslagsformgivning av Anna Henriksson/Pixelpiraya

Tryckt av CPI - Clausen & Bosse, Leck, Tyskland 2015

ISBN 978-91-638-8342-2

www.bonniercarlsen.se

Till Emil, Julius, Lily, Rufus, Mimmi, Belle
– allra käraste barnbarn.

”Som döda människors själar dröjer de ännu
länge kvar
bland ruinerna efter allt det andra
de minns, väntar, hoppas och bär
som på en nästan oskönjbar liten vattendroppes yta
minnets oerhörda byggnad”

MARCEL PROUST

LÅNGT FÖRE

När han lämnar henne den natten går han med lätta steg. Nu har de äntligen fattat sitt beslut. Han ler när han tänker på vad det betyder. Han skulle vilja tacka någon. Men någon sådan finns ju inte.

Det är en mörk höstnatt, molnen är tungt grafitgrå. Luften är krispig, vinden väser. Han är ensam på gatan, det finns inga vittnen. En taxi kör förbi. Men chauffören pratar i mobilen och lägger inte märke till honom.

Han är så inne i sina tankar, i sin glädje, att han inte hör stegen bakom.

Det är tysta steg, smygande, och de håller sig än så länge på avstånd. Han sneddar över parkens gräsmatta för att snabbare komma hem.

Han känner ingen lukt, ser ingen rörelse, anar inte skuggan.

Av det första slaget förlorar han medvetandet. Han faller handlöst med ansiktet före ner i gräset och de brunblöta höstlöven. Det andra slaget krossar hans vänstra tinningben och släcker hans liv.

Framåt gryningen släpper molnen ifrån sig ett kraftigt regn och sköljer bort varenda droppe av hans blod från jordens yta.

Det tränger ner genom mullen tills det träffar på en underjordisk källåder.

Men då är hans kropp redan osynliggjord.

Och ska så förbli under lång tid framöver.

ETT

Det är valborgsmässoafton och skolan slutar en timme tidigare.

– Ha nu en riktigt trevlig helg, säger Bosse till klass 8c.

Han är deras lärare i svenska och religion och också deras klassföreståndare.

– Så ses vi igen på måndag, lägger han till som för att påminna om att allvaret bara tar en kort paus.

Som om de inte visste.

Ben trycker ner hatten i pannan, slänger upp ryggsäcken över axeln och hinner ta ett par långa kliv mot dörren och den extra lediga dagen innan Bosse ropar honom tillbaka.

– Ben, skulle du vilja stanna en stund?

– Jag måste till biblioteket innan Helena stänger.

– Bara en minut ...

Ben är säker på att han inte står ut med ytterligare en uppmaning om att jobba mer, lägga på ett kol, ta sig i örat, eller i kragen eller var det nu är han ska ta sig den här gången. Han vänder mitt i steget.

– Jag har lite bråttom, försöker han.

Bosse är envis.

– Jag tror du vill höra det här.

Ben känner till spelets regler vid det här laget. Han slipper undan fortare om han låtsas lyssna. Snart kommer alla orden att svirra runt honom, ord som hittills aldrig gjort någon skillnad. Han har till och med gått om ett år för att komma i kapp. Men det innebar bara att han nu är ett år äldre än de andra i klassen. Hans gamla klass går ut nian om en dryg månad.

Inte har han för den sakens skull fått bättre betyg. Han är körd.

Han förstår inte att de orkar bry sig. Han själv gör det inte. Inte nu längre. Ett drygt år har han kvar i grundskolan. Hur kan någon tro att han på den tiden skulle kunna ta igen det han missat under nio år?

Han trycker hatten ännu längre ner i pannan och går fram till Bosse som står vid tavlan och ler mot honom. Han ler den jäveln.

– Kan du inte sätta dig, säger han och pekar på en bänk längst fram.

– Kan jag väl ...

Som om det skulle göra någon skillnad.

– Vi hade möte igår, ja vi lärare alltså, säger Bosse.

– Och?

– När vi kom till dig var alla överens om att du har gjort stora framsteg den här terminen.

Ben tänker på de lediga dagarna. På vad han ska göra,

simhallen kanske, skogen med anteckningsboken i rygg-
säcken, kartan ...

– Ben, stäng inte av nu! Lyssna på mig!

– Okej då, säger Ben, lutar sig bakåt och sträcker fram
benen under bänken. Väntar.

– Det här kommer förstås dina lärare att prata mer
med dig om. Men jag vill att du redan nu ska få veta att du
får ett C i idrott.

Ett C! Med vad fan!

– Kristin tänker ge dig ett A.

Nu lyssnar Ben. Han lyssnar men han förstår inte.

Ett A i bild?

– Kanske det roligaste: ett C i NO. I de andra ämnena
ser det ju inte lika bra ut, fortsätter Bosse. Mina ämnen
till exempel.

– Skittråkiga.

– Vill du att jag ska ge dig extralektioner? Om du vill
plugga lite i sommar, läsa en och annan bok ...

– Aldrig!

– Men det är ju det där med gymnasiet ...

– Ja?

– Vi anar att du vill in på estetisk linje men det räcker
tyvärr inte med bra betyg i bild. Du måste höja dig över-
lag. Vi känner till dina svårigheter och är imponerade av
hur bra det ändå går för dig. Vi vill gärna hjälpa dig, det
är ju det vi är till för.

Ben klarar inte mer.

– Kan vi ta det på måndag? säger han och reser sig upp hastigt.

– Vänner, Ben! ropar Bosse efter honom. Vänner är bra att ha, glöm inte det! Nätverk!

Om det är något Ben tänker glömma så är det precis just det.

Han vräker upp dörren som slår i väggen, studsar tillbaka, knuffar till honom och han rusar genom korridoren, slirar, snubblar, slinter nerför trappan, och så bort till biblioteket.

– Det var i sista minuten, säger Helena. Jag skulle precis slå igen butiken. Vad är det som inte kan vänta till måndag?

– Måste bara kolla en sak, flåsar han.

Han har lärt sig hitta till den avdelning där böckerna om djur och natur står. Och där är den, den stora boken om mossor.

– Får jag låna hem den? Över helgen bara?

– Nej, och det vet du. Uppslagsböckerna stannar här.

– Men jag behöver titta på några bilder.

– Du kan sitta kvar en stund medan jag plockar undan.

Ben tar fram anteckningsboken och en penna, slår upp boken men hinner inte börja söka förrän dörren öppnas och någon hojtar:

– Vad bra att du är kvar! Här är boken, nu behöver jag den inte mer!

Å nej, inte hon! Men visst är det Alba Lundin som står där och slänger med sitt långa hår. Alba Lundin som

skrattar och pratar och hörs överallt. Alba Lundin som sjunger och dansar. Som ska spela piano och sjunga på årets avslutning precis som alla andra år, säkert något som hon skrivit själv.

Hon har hållit på så sedan förskolan medan alla andra står runt henne och beundrar.

– Det gick förstås bra? frågar Helena.

– Ja då, svarar hon och Ben hör en liten tvekan.

Som om hon för en gångs skull inte är nöjd med sig själv. Ben fnysar ner i anteckningsboken. Varför låtsas hon vara sämre än hon är? Men det är förstås också ett sätt att göra sig speciell.

Ändå kan han inte låta bli att titta på henne. Tänka på henne. Hon har en egendomlig dragningskraft på honom.

När hon försvinner ut genom dörren slår han ihop boken. Sätter tillbaka den i hyllan. När han går förbi lånedisken ser han att det ligger en enda bok på bokvagnen. Är det den som Alba Lundin lämnat tillbaka? Han skulle vilja veta vad det är hon har läst.

Men Helena står framför.

– Trevlig helg, Ben! säger hon.

– Du med.

Han hinner se Alba Lundin försvinna ner mot centrum med sina två vänner, vad det nu är de heter. Lina och Agnes.

Han återgår i tankarna till Bosses A C C. Det bubblar och dunkar i honom, av glädje, kanske lycka, en känsla

han inte vetat att han äger.

Han skulle vilja berätta för någon! Han skulle vilja ropa rakt ut, till luften, upp till molnen. Det är som om själen, eller vad det nu är som sitter längst in, har rätat på sig.

Men vem skulle bry sig? Inte Ruben och absolut inte Isak. Hans två år äldre bror skulle inte höja ett ögonbryn. Att få höga betyg är för honom lika självklart som att bors-ta tänderna. Möjligen Torild – även om hon helst skulle velat att det är betyget i svenska som blivit bättre.

Men det skulle aldrig ske, och det där med att höja hela betyget är ouppnåeligt. Men just nu, precis just nu, duger det bra med A C C. Det är i alla fall en början.

En affisch om kvällens valborgsmässofirande hänger lite på sned på anslagstavlan utanför Konsum och berättar om det vanliga utbudet – körsång, musik och tal till våren, och så bålet som höjdpunkt. Kanske sticker han dit en stund för att kolla om den stora japanska magnolian har slagit ut sina makalösa blommor. Det brukar ske nu i månadsskiftet. Ofta just den där kvällen märkligt nog.

Han kör förbi Tårtan. Alla de som sitter där inne har full koll på livet. De vet hur man gör, vad man säger, hur man klär sig, vad som är inne, och framför allt vad som är iskallt. Han själv är bottenfrusen. De som rör sig runt Alba Lundin och hennes två vänner tvivlar aldrig. Deras självsäkerhet är som impregnerad mot det ointressanta. Inget kan få dem att ligga vakna om natten.

Han förstår det inte och just därför kan han inte låta bli att iaktta dem. För att kanske komma på deras hemlighet. Som när han undersöker en växt. Han skulle vilja lägga deras skallar under sitt mikroskop.

Ben hatar sitt eviga Alba Lundin-ältande.

Det är därför han har börjat kalla henne Alba Lundin. För att hålla henne på avstånd. Som någon han knappt känner. Men vad hjälper det?

Hur ofta han än räknar upp allt som är fel med henne, överdrivet, pretentiöst – som hästlukten runt henne på morgnarna när hon i sista minuten rusar uppför trappan till sitt klassrum en våning upp, efter att ha dröjt sig kvar för länge hos sin häst – Napoleon – så håller han ändå på.

Hela skolan vet vad den där hästen heter. Alba Lundin kan inte hålla tyst om någonting. Och bara en sådan sak som att hon alltid har bråttom, springer, jäktar, och ändå kommer för sent så att alla andra måste vänta på henne.

Ben sparkar till en sten.

Det är som om en osynlig kraft drar henne till honom. En magnet.

Han vill ha Alba Lundin i gb för sig själv, så är det bara.

TVÅ

Det är ingen hemma när Ben låser upp dörren. Lägenheten har den där ensamlukten som den får så fort de inte är här om så bara för några timmar.

Det betyder ostördhet. Bra.

Han drar fram plastbacken under sängen, låser upp den och plockar fram den aktuella anteckningsboken. Han sätter sig på sängkanten och börjar snabbt skissa ett flickansikte. Alba Lundins förstås. Han har aldrig räknat hur många skisser han har gjort av henne. Hundratals säkert.

Det började redan i förskolan. De gick inte på samma avdelning men hon syntes och hördes redan då. Rätt ofta smet hon och hennes kompisar över till hans avdelning, Nyckelpigan. Han tyckte om den avdelningen. Snälla frök-nar, och så fanns Erik där, han som var hans vän.

Alba och hennes vänner gick på Blockflöjten – den var han glad att han slapp.

De smet inte till Nyckelpigan för att de ville träffa andra barn att leka med. De gömde sig för att göra personalen på Blockflöjten orolig.

Han själv stod i ett hörn och avundades dem deras mod. Det var Alba och två andra småtjejer. Hon var ledaren redan då. Det var de tre som fortfarande höll ihop.

Ben hade haft en enda vän på förskolan och i ettan. Erik. Det hade varit de två. De byggde med lego, fantastiska landskap där allting kunde hända.

Men när de började tvåan flyttade Erik och hans familj till en annan stad och Ben blev ensam kvar. De tappade rätt snart kontakten. Så började hans ödslighet. Om han inte haft sina fantasilekar vet han inte hur det skulle ha slutat.

Det blev inte bättre när det visade sig att han inte hängde med i skolan. Att han inte förstod idén med bokstäver och att sätta ihop dem till ord som sedan kunde bli sagor eller andra historier.

Det händer att han fortfarande får andnöd när han minns alla glåpor som slängdes efter honom när han tvingades gå om tvåan. Hur han stod bakom en buske och kände hur luften inte hittade vägen ner i lungorna. Som om det satt ett hinder i vägen. Ända tills någon vuxen hittade honom och var irriterad över att han höll sig undan lekarna.

Det verkade aldrig vara någon som fattade hur tungt han hade det. Nu har han vant sig. Men då, när han var liten och skyddslös, ville han försvinna bort från alltihop.

På sätt och vis var det bra det där som hände, det som först hade känts som värsta katastrofen. Han vet på klockslaget när allting började.

Han gick i tvåan. Andra gången han gick i tvåan. De satt vid köksbordet, han och Torild. Hon hjälpte honom med läxan. Hon var tålmodig. Men mitt emot henne satt Ruben gömd bakom sin tidning. Ben var säker på att han lyssnade. Plötsligt sänkte han tidningen och utbrast:

– Han är fan i mig en bortbyting!

– Nu får du ju ändå ge dig, sa Torild och Ben hörde ilskan i hennes röst.

Men hon lämnade honom och gick bort till kaffebyg-garen. Hennes händer skakade när hon fyllde muggen. Han förstod att hon nog tyckte som Ruben: han var en bortbyting. Vad nu det var för något. Inget bra i alla fall.

En som inte kunde lära sig läsa.

På väggen ovanför henne hängde kösklockan – den hänger där fortfarande. Stora visaren stod rakt upp, på tolv. Den lilla på fem. Klockan hade han lärt sig. Alltså var klockan exakt fem när han fick veta vem – eller vad – han var för något. En bortbyting.

Det hade känts som om han krympte. Framför allt var det ögonen som blev mindre. Efter det blev bokstäverna ännu svårare att få ihop till ord. Att sedan förstå orden, nej, det lyckades han inte med.

Torild tog med honom till en optiker. Han fick glas-ögon. Fula glasögon. Men det hjälpte inte. Det var inte där felet satt. En gång hörde han någon på teve säga att

ögat var en del av hjärnan, eller hur det nu var – men att det inte var den delen som hade med läsning att göra, det förstod han ju.

Några dagar senare läste Torild för första gången sagan om bortbytingarna för honom. Hon hade lånat med sig boken hem från biblioteket där hon jobbade.

I boken fanns bilder av en konstnär som hette John Bauer. Torild berättade om John Bauer, att han hade drunknat med sin fru och son i en båtolycka på en stor sjö som hette Vättern. Hon visade på kartan var den låg.

Det var länge sedan. Men hans målningar fanns kvar att titta på.

Sagan som Torild läste hade inte John Bauer skrivit. Han gjorde bara bilderna.

Ben älskade den där boken. Men den måste ju lämnas tillbaka, som alla biblioteksböcker. Någon annan kanske ville låna den.

En kväll efter den vanliga sagostunden satt Torild kvar hos honom.

– Ben, sa hon. Du förstår väl att det bara är en saga? Några bortbytingar finns inte eftersom det inte finns några troll. Alltså kan du inte vara en bortbyting!

Han trodde inte på henne. Det var väl klart att det fanns troll. Titta bara på bilderna!

En dag kom Torild hem med en nästan likadan bok, bara lite mer sliten. Hon hade köpt den på ett antikvariat där

man sålde begagnade böcker – det var den boken som nu stod i hans bokhylla. Den var sönderbläddrad och luktade gammalt och spännande. Ben undrar ofta vem som ägt den före honom.

Vem som hade kunnat lämna den ifrån sig.

Just den kvällen hade Isak legat sjuk i överslafen i deras våningssäng, snuvig och febrig och på extra dåligt humör. När Torild hade gått ut ur rummet böjde sig Isak ner över kanten och sa:

– Det är det jag alltid har trott, att du är en bortbyting!

Han hade fortsatt att läsa i sin egen bok. Isak kunde läsa. Han hade massor med vänner som ibland trängdes i det lilla rummet.

Då måste Ben gå ut därifrån.

En annan gång hade Torild köpt en reproduktion på en av bilderna i boken. Hon lät rama in den och satte upp den på väggen ovanför hans säng. Isaks protester hjälpte inte.

– Då får du ta ner dina musikanter också, sa Torild och pekade på affischen med Metallica.

Isak teg. John Bauers bild hänger fortfarande på väggen men Isaks affischer har ändrats genom åren. Just nu är det en tjej som Ben inte ens vet vem det är. Ännu mindre hur hon låter.

Bara att hon är himla snygg.

Bauerbilden föreställer ett naket barn med ljust lockigt hår som står och gråter framför två enorma troll. Det är en flicka, men Ben har alltid sett sig själv i henne. Trots att

hans eget hår är mörkt och alldeles spikrakt.

Han tittar på bilden varje kväll innan han somnar. Han till och med pussar på den när Isak inte är i närheten.

Till sist slutade ungen på bilden att gråta. Hans egna tårar slutade rinna ungefär samtidigt. Han hade börjat förstå att det inte var något att vara ledsen över, att vara en bortbyting.

Han slutade kalla Torild och Ruben för mamma och pappa. För det var de ju inte. Hans riktiga föräldrar fanns någon annanstans.

Han funderar fortfarande då och då på vem som hade velat byta? Trollen eller människorna? Eller båda? Någonstans i skogen finns kanske en flicka som är lika vilsen som han själv. Även om hon nu har slutat gråta saknar hon kanske fortfarande sina människoföräldrar?

Om han bara kunde hitta henne, då kunde de byta!

John Bauers bilder, de med troll och prinsessor och den allra vildaste, den allra vackraste skog, avslöjade en helt annan värld, något han förut inte vetat fanns, han som bott i stan i hela sitt liv. John Bauer måste ha sett den där världen på nära håll för att kunna måla som han gjorde. Gått omkring i den. Luktat på den. Alltså fanns den. Någonstans.

TRE

Nej, det här med att dela rum är ingen hit, för varken Ben eller Isak. Isak löser det genom att hålla sig hemifrån så ofta som möjligt. Han pluggar på stadsbiblioteket och spelar med sitt band i någon källare någonstans. Nu har han en tjej, men henne kan han inte ta hem eftersom Ben är i vägen. Så de träffas hos henne.

Isak fortsätter att tjata om att Ben ska ta ner John Bauer-bilden.

– Man får ju skämmas, säger han.

På valborgsmässoafton blir han plötsligt elak.

– Hur gammal är du egentligen? Tre?

Ben brukar inte svara. Men nu blir han plötsligt riktigt sur.

– Det är väl inte mitt fel heller att vi måste dela rum!

– Om du inte hade fötts skulle jag ha haft det för mig själv, fräser Isak.

På nytt sticker det till av sorg i Ben, den som han har burit omkring på i hela sitt liv. Att ingen vill ha honom, ingen vill vara med honom. Inte ens hans egen, ende bror.